

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXV. Remedium Patientiae est, scire Casus à Deo esse; quibus
hominem vel extollit, vel deprimit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

CAPVT XXV.

Remedium impatientiæ est, scire CASVS à Deo esse; quibus hominem vel extollit, vel deprimit.

Hoc est *Fortuna*, quod diximus, & aliud nihil. Immo ipse M. Tul. ait: *Quid est enim aliud fors, quid fortuna, quid casus, quid euentus, nisi cum sic aliquid cecidit, sic euenit, ut vel non cadere, atq; euenire, vel aliter cadere atq; euenire potuerit?* Quod cum ita sit, mirandum est, hominem tam sapientem, siue immemorem, alibi *Fortunæ* tantum tribuisse. Qui etiam illud ad Atticum suum scripsit: *Sed hæc Fors viderit, ea, quæ talibus in rebus plus, quam ratio potest.* Quamto sapientiùs *Comicus* ait?

Illud, quod cecidit Forte, id arte corrigas.

Etsi enim, quod factum est, infectum fieri non possit; potest tamen fortiùs tolerari, si ars, immo si virtus sit, qua agnoscatur à bono Deo permissum, aut immissum; quam si ab *Arte* aliqua, aut mala *Fortuna* existimetur preparatum. Nam multinominis est: &, ut docet *Firmicus Maternus*, in cælo, veteres posuerunt, *bonam Fortunam*, & *malam Fortunam*. Bonam, quam *ἀγαθὴν τὴν τύχην* vocant, 5. ab horoscopo signo; malam, quam *κακὴν τὴν τύχην* nominant, 6. ab horoscopo signo constituerunt. Vtramque, ut inquit *Pacuius*, *insanam*, & *cecã*, & *brutam esse perhibent*. Quis *cecæ* non indignetur, quæ nihil cernit, quò se applicet? quis non succenseat *insane*, quæ tam atrox & instabilis est, nulla de causa? quis non irascatur *brute*, quæ dignum, aut indignum nequit internoscere? At si quid à Deo est, est ab intuente omnia, est à sapiente, est à iusto, est à bono. Necesse est ergo, & ipsum esse bona mente datum. *Æquius* autem etiam mala ferimus, si constet, bona mente profecta.

Vnde calamitatis suæ remedium habent, qui *Casus* sinistros atque inopinatos iracundè ferunt: qui incendia, furta, rapinas, spoliaciones, naufragia *Fortunæ* suæ iniquitati ascribunt; neque vnquam desinunt, *Sortis* suæ temeritatem accusare, identidem dicentes: *malo se astro natos; Fortunam alijs bene velle, sibi noueram esse; aut Superos humana non curare*. Deo conscio, omnia contingunt; & sæpe quidem nostram patientiam exercente; sæ-

Gg pissime

I.
Cic. lib. 2. de
Diuin.

Cic. lib. 14.
ad Attic.
Terent. A-
delph.

II.

piissime autem nostram puniente impietatem. Quid *Fortunam* in ius vocant, quæ culpa caret? quid de *Casibus* queruntur, qui humani sunt, & fiunt, sicuti fieri solent; immo sæpe etiam, sicut fieri debent? Quid *Fatum* odiosum esse dicunt, quod eorum delicta non præcedit, sed sequitur? Fortasse enim infelices esse meruerunt? aut, si dispositio illa seriésque caussarum, absque eorum peccato, miserias illis aduexit; non aduexit, ut fierent impatientes, sed ut occasionem haberent virtutis exercendæ. Itaque, cum talia incidunt, summi Gubernatoris laudent bonitatem, qui eos aduersis *Casibus* vult erudire, ut Hercules, aut potius Iobi & heroea patientia clarifiant; aut, ne nimium secundis rebus se se efferant atque insolecant. In hunc finem *Fortunam* est

Horat. l. c.
35.

*Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.*

Luc. l. 52.

Quid ais, Poëta? non *Fortuna*, aut *Antij Diua*, sed *Deus* est, qui superbis resistit, eosque, cum merentur, deijcit; humilibus autem dat gratiam. Ille est, qui, ab initio, *deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*. Non *Casus* id fecit, sed *Deus*, per *Casum*. Quare qui *Casum* accusant, mordent, lacerant, cani sunt similes, lapidem inuadenti, cum non videt eum, qui proiecit. Itaque si *Casus* in penam est, iudici ascribite; si in gratiam, ascribite benefactori, & exclamate: *Commoheatur à facie eius uniuersa terra: dicite in genibus, quia Dominus regnavit.*

Psal. 99. 6.

III.

Vultis videre regnum eius? Ut olim, per ipsum mare, duxit *Israëlitas* in terram sanctam; ita quotidie adhuc homines, per medios fluctus, per tumentes procellas, per breuia & *Syrtes*; per prosperos & aduersos casus, ducit ad portum æternæ felicitatis. Nunquid enim innocentissimum *Iosephum*, per inuidiam, per odia, per coniurationem insidiásque, & immites fratrum manus, per cisternam, per seruitutem, in quam, pro mancipio venditus est; per impurissimæ lenæ & leænæ calumniam, per diuturnum carcerem (nam tribus annis in custodia fuit detentus) denique, per ingratiissimi pincernæ obliuionem, vexatum, probatumque duxit? Et quò, per tot casus, duxit? ad summum penè culmen dignitatis. Nam fratrum terror, patris nutritor, *Ægypti* Seruator, regi proximus fuit. Ita, de mala *Fortuna*, in bonam translatus docuit nos, diuinæ *Providentiæ* bonitatem, etiam in tristissimâ

Iac. Salian.
Año Mundi
2316. & An.
2317.

Casus.

Casibus non defuisse. Quò celsius turris educenda est, eò profundiora necessaria sunt fundaméta. Extollere Iosephum voluit Deus; vt in altum efferret, profundè humiliavit. Magis splendent, quæ magis poliuntur. Quid quòd ea sunt Numinis iudicia, vt voluerit illos ipsos fratres, per eum viuere, qui ei mortem sunt machinati: *Misit ante eos virum: in seruum venundatus est Ioseph. Humiliauerunt, in compedibus, pedes eius: ferrum pertransiit animam eius, donec veniret verbum eius.* Non ergo impatiens, non pusillanimis factus est, in vinculis, Ioseph, non accusauit fortunam suam, non cogitauit de laqueo; &, quod admirandum est patientiæ exemplum, cum pincernæ diceret: *innocens in lacum missus sum*, non addidit, cuius id culpâ, aut calumnia sit factum, neque impiam moecham voluit diffamare; sed cetera Deo committens, generosamente, expectauit, *donec veniret verbum eius*, fieretque, quod ei Dominus, per manipulos & stellas eum adorantes, prædixerat. Itaq; *eloquium Domini inflammatum eum*, vt spe inflammatus, neque fortunam suam ex impatientia; neq; Deum suum, ex ignorantia, accusaret. Quare tandem, constituto tempore à temporis authore, *misit rex, & soluit eum, princeps populorum, & dimisit eum. Constituit eum Dominum domus suæ: & Principem omnis possessionis suæ.* Quis hoc fecit? Deus fecit, per varios casus fecit, deniq; per somnium Pharaonis fecit. Non liberauit illum carcere pater, qui existimabat mortuum: non fratres, qui de eo nihil ampliùs cogitauerunt: non pincerna ingratus, qui, plus quàm duobus annis, tam boni vatis immemor fuit. Quid facit Deus? somnium mittit regi, nemo intelligit. septem boues pingues & septem macilentæ, pincernæ memoriâ refriuerunt, & Iosephum extraxerunt è carceris squallore; maioremque fecerunt, quàm domi, apud parentes, vnquam extitisset. Hæ sunt viæ Domini. Quas qui non nouit, à Domino esse, nequaquam potest esse sorte sua contentus; qui autem perspectas habet, *Casum* non tam *Casum*, quàm diuinum consilium appellat. Quale utique fuit etiam illud, cum Saul amissas asinas quærens regnum inuenit. Misit eum Cis pater, vt iumenta reduceret; at Deus misit, vt in regem vngeretur. Hic *casus*, Sauli accidit, qui utiq; nesciuit, simul quæri asinas & coronas: atqui Deo *casus* non fuit, qui illi vnâ viam ad vtrumque fecit. Age igitur, quòd nos *Casus* trahunt retrahuntque sequamur.

Quidquid erit, superanda omnis Fortuna ferendo est.

G g 2

Sed

Pl. 104. 17.

Gen. 40. 15.

1. Reg. 9. 3.

Virg. 5. Æn.

IV.

Cælius l. 14.
cap. 13.

Sed videamus alios *Casus*, diuino iudicio, hominum consilijs aut factis intercedentes, qui vulgò temerè aut fortè fortuna existimantur interuenisse. Atque, vt à vero casu ordiamur, Syrna, Cariæ ciuitas à Podalirio est condita, quem casus extulit alienus. Is enim cum, in Caria, à caprarum pastore seruatus, ad Damethum regem, foret perductus, eius filiam nomine Syrnâ tecto delapsam, misso ex vtroque brachio sanguine, persanauit. Quod rex admiratus, generum sibi optauit, Chersonefo illi tradita: in qua Podalirius ciuitatem condidit, de vxoris nomenclatura *Syrnem* appellatam. Syrna igitur cadendo Podalirij primùm artem, tum etiam *fortunam* extulit in sublime. Hoc consilium fuit Dei, fortè non meritam deicere puellam, vt medicum erigeret, Sic enim etiam de cæco à se illuminando, *respondit Iesus; neq; hic peccauit, neque parentes eius, sed vt manifestentur opera Dei in illo.* Qua de causa D. Martino quoque, è scalarum casu, multis vulneribus affecto, in sequenti mox nocte, Angelus contusi corporis ita liuores salubri vnguento deliniuit, vt postero die, nihil omnino incommodi persentiret: scilicet *vt manifestarentur opera Dei in illo*; aut vt ipsius quoque D. Martini sanctitas manifestaretur. De his talibus dici potest.

Virgil. 5.
Æncid.*Attulit ipse viri optatum Casus honorem.*

nam & diuina potentia, & ipsi, in *casu*, sunt honorati. Sic sæpe consilium est Numini, honorem suum aut aliorum Sanctorum propagandi, cum se homines putant, *casu* ægrotare. Morbo siquidem adacti Diuorum patrocinia implorant, &, non rarò, ad saniorum mentem, per malè habitum corpus, reuertuntur.

V.

Plutarch. de
Fortuna.

Vult Deus nonnullis etiam ostendere, non ingenio, vel arte, eos consequi posse, quæ, præter opinionem, diuinâ ope, aliunde consequuntur. Itaque efficit, vt *casu* aliquo, atque *fortuna* habeant causam nominis & celebritatis. Pictorem memorant, equum cum pingeret, ac reliquis quidem partibus & coloribus successum habuisset, spumæ verò, quæ ad frenum allidebatur, atque cum anhelitu excidebat, raritatem non probaret, in pingendo sapius eam absterxisse; tandem irritum impegisse impatenter tabulæ spongiam, sic, vt coloribus erat infecta; quàm iniectam mirificè expressisse & reddidisse, quod optauerat. *Hoc artificiosum proditum est memoria vnum Fortuna opus*, ait Plutarchus. At non tam *Fortuna* (quæ cæca cum sit, pingere nequit) quàm

De i

Dei erat opus dicendum; Dei, inquam, per *casum*, humanæ artis superbiam erudientis, docentisque, sæpe, in re leuissima, humanam industriam deficere, & insciam aliunde fulciri, ut indaget, unde fulciatur.

Huc spectat & illud, quod de puerulo memorat Olaus, cui
 itidem & *Casus*: & Deus insignem gloriam peperit, quando, hoste
 Groningam Frisonum urbem obsidente, artem parentis imitari
 volens innocens filiolus, igne in magnum tormentum bellicum
 immisso, caput illustrissimi ducis, in obsidione foris milites ex-
 hortantis, ferreo globo expulso, auulsi, & obsessis quietem pepe-
 rit. Lusit tum puer, sed Deus serio egit, qui pueri manum in
 hostem direxit. Dixit olim Elifaus ad regem Israël: *Pone manum*
tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam, superposuit Eli-
fau: manus suas manibus regis, & ait: Aperi fenestram orientalem.
Cumq; aperuisset, dixit Elifaus: Iace sagittam. Sic nimirum Deus
 manum nos iubet ad mouere operi, sed manui nostræ manum
 ipse suam superponit. Nos arcum tendimus, Deus dirigit sagit-
 tam. Nostrum est telum iacere, Dei destinare. Quemadmodum,
 quando *uir quidem tetendit arcum, in incertum sagittam dirigens, &*
casu percussit regem Israël, inter pulmonem & stomachum. Sagittarius,
casu, Deus consilio regem percussit. Nos quoque omnes sæpe
 nescij, cum Deo, immo Deus nobiscum manum mouet. Ob quam
 causam ait Dauid: *Ecce, Domine, tu cognouisti omnia, nouissima &*
antiqua: tu formasti me, & posuisti super me manum tuam. Hoc est,
 quod vulgò aiunt: *Homo proponit, Deus disponit.* Sic sæpe non sa-
 gittam, sed verbum ex ore acutius mordaciusque finit aliquis euo-
 lare, quo eum non tangit, quem petit; cum interim alium vulne-
 rat, vulnere indigentem, & ex eo idu sapientem; aut certè cum
 ille ipse, qui petitur, dictum aliorum accipit, quàm fuerit à dicen-
 te destinatum.

Ita accidit Monacho, de Ottirburg, quem diuina pudentia,
 mirabili casu, in ordine Religioso, conseruauit. Is à fallaci dæmo-
 ne & Mundi illecebris irretitus cogitauerat Canobio, & Deo nun-
 cium remittere. Ea in cogitatione noctes diésque versabatur. Sta-
 bat igitur aliquando, in choro, & alijs matutinas preces cantan-
 tibus, ipse cantu abstinens, ac silens, mente secum agitabat, quo
 tempore, quòue modo, ordinem deserere vellet. Hoc orandi tæ-
 dio totos matutinos cantus neglexerat. Ventū erat ad *Laudes*. Ibi,

Gg 3 dum

VI.

Olaus Magn.
lib. 9. c. 28.

4. Reg. 13. 16

3. Reg. 22. 34

VII.

Cæfarius
lib. 4. c. 55.

dum Canticum Habacuc psalleretur (erat enim feria sexta) Abbas Philippus, eius postea rei testis, velut circitor, vigiliis obibat, visitabatque fratres, an rei diuinæ animis adessent. Inter circumcundum, reperit Monachum illum, tentationi vacantem, & viceçantus, nictantem. Quid aliud censuisset, quàm somno victum ac semisopitum esse? Igitur, tanquam ad dormitantem, se inclinans, versiculúmque illum ipsum, qui eo temporis momento canendus erat, in aurem vocaliter admodum ingessit. Erat autem casu ver-
 Habacuc. 3. sicut ille: *Egredietur diabolus, ante pedes eius.* Hac voce, & ille ad se, & tentatio ab illo ijt. Existimans enim, Abbati cogitationes suas è cælo reuelatas, eaque propter, his Prophetæ verbis, castigatas; ipse quoque non aliter Prophetam intelligens, quàm si de eiusmodi desertore esset locutus, noluit maledictionem hanc abeundo mereri, & diabolum viæ suæ ducem habere. Itaque plagam suam Abbati patefecit, qui mirari satis non potuit diuinæ sapientia, per tam inopinatum exitum, medicinam.

VIII.

Novi & ego religiosissimum alioqui virum, qui, post quadraginta annos, in religione, exactos, tandem diuturnæ tentationi succumbens, è suo, ad ordinem PP. Carthusianorum transiit; ad suum tamen ordinem, paulo post, ferè simili ratione, postliminiò reductus est. Nam eum, inter confabulandum, vt fit, iuuenis tiro interrogauit, quàm diu in priore vitæ statu vixisset? cui ille, *Quadraginta*, inquit, *annis.* Tum nouitius, Deus bone, inquit, *quadraginta iam annis inibi mansisti, & tanto tempore, non didicisti, per reliquum, quod tibi adhuc parum superest vitæ porro persequerare?* Tetigit hoc dictum ad eò hominem, vt illico suæ pristinae se se religioni restitueret; quod planè tiro ille efficere nequaquam cupiebat. Sed Deus, qui *ex ore infantium & lactentium,* perficit laudem suam, sæpe per os aliud loqui volentium, aliud & ipse loquitur; sicut & per Caipham oraculum illud fudit: *Expectat vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc enim à semetipso non dixit: sed cum esset Pontifex anni illius, prophetauit, quod Iesus moriturus erat, pro gente, & non tantum pro gente, sed vt filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum.*

Psal. 8. 3.

Ioan. 11. 51.

IX.

Quæ recensui, aliter dicta atq; aliter accepta, eò spectabant vt, pfugos, ad semel piè inchoatum vitæ statum continuandum, reuocarent. Addam aliud, quod docet, Deum casu hominis vsu, ad eundem statum inchoandum: quod etsi ex mente loquentis euc-

nic,

nit. euenit tamèn planè, præter mentem eius, qui audiuit. Ven-
 rat aliquando in Germaniam S. Bernardus Abbas, ad pacem con-
 ciliandam. inter Lotharium regem Romanorum, & antecessoris
 eius Henrici nepotes. Venienti Albertus Moguntinorum Præsul,
 honoris ergo, Clericum, Masselinum nomine, obuiam misit. Hic,
 vbi Bernardum salutauit, inter cetera, dixit. *se missum à Domino suo,*
ad ei seruiendum. Quod vbi audiuit Bernardus, paulisper eum in-
 tuitus, respondit: *Alius Dominus te misit ad seruiendum sibi.* Expa-
 uit, ad tam insperatum dictum, Clericus; &, vbi se se collegit,
 denuò dixit, ab Episcopo se missum. Cui Bernardus, *Falleris,* ait,
maior Dominus misit te Christus. Tum demum intelligens Clerus,
 quorsum ea verba irent, ait: *Nempe Monachum me velle fieri exi-*
stimas? *Apage, cum tuo cucullo, quem nunquam somniaui.* Non pas-
 sus est se repelli D. Bernardus, sed, quantumuis Clerico reclaman-
 te, perstitit, affirmavitque fore, vt cucullum Monachumque in-
 dueret; non quòd ipse, sed quòd Deus iter illius ita destinaret.
 Dedit manus illicò Clericus, atque, in eodem adhuc itinere, Mun-
 do rem suam sibi habere iusso, Monachus Clareuallensis factus
 est. Hic *casu* se obuiam missum existimans Bernardo, magno Dei
 consilio, obuiam missus est. Supra memoratis duobus, aliò, & ca-
 su dicta, si vel iocantes ac mordentes, vel aliud monentes con-
 sideres; diuinâ prouidentiâ tamen, ad constantiam & sanitatem
 profuerunt.

Notum est illud, sed ad rem facit, quòd Hieronymus Pla-
 tus, è Prædicatorum historijs, in hunc modum, recitat. *Bononia, in*
primis ferè Dominicani ordinis initys, vir magnus, clarusq; doctrina, cœ-
lestium bonorum amplitudine, ad hanc (Religiosam) vitam illectus
est. Cum enim Reginaldus, vnus ex præcipuis illius familia, magno ho-
minum concursu, & approbatione, verbum Dei predicaret; Monetis
(sic enim is appellabatur) de industria illius congressum & sermonem
fugere consueuerat, multum sibi ab eo metuens. Tamen in Stephani
martyris natali, ad eius concionem, comitum importunitate, pertractus,
primis statim verbis captus est, cum illam vocem exponeret: Ecce vi-
deo cœlos apertos. Ita enim differebat, nunc quidem cœli portas ad
beatitudinem patere, ita vt quiuis ingredi possit; qui autem negligentes
essent, & qui Deo cor suum clauderent, is vicissim cœlos claudi, vt dein-
de intrare non possint. Nec pluribus opus fuit; statim enim, corde im-
mutato, qui ad eam horam tam alienus fuerat à Religione, Religionis vo-
lunta-

Cæsar. lib. I.
 cap. 8.

X.
 Hieronym.
 Plat. 1.3. de
 Bono stat.
 Relig. cap.
 38.

luntatem concepit, finita concione, Reginaldum adijt, animum suum exposuit, eumq; voti etiam vinculo adiuncto, confirmavit. Alia mens fuerat Moneti, cum templum intraret, alia ipsius Reginaldi, concionantis atque de Moneto nihil cogitantis. Itaque casus fuit, ut vnus hoc ad populum diceret, veniente altero; & ut alter veniret, cum hoc ipsum diceretur, per quod Deus volebat, alioqui satis sibi cauentem, trahere ad Religionem. O quam mirabiles hinc modi possent enumerari Vocationum, quibus homines Deus, nihil simile cogitantes, è seculi vanitate extraxit! Et aliquam multos Platus cit. loco recensuit; quos nolo hinc recoquere: qui tamen, si rectè expendantur, ad diuinam Prouidentiam videbuntur spectare; tamen si alioqui, ratione hominum, planè meri *Casus* possent, cenferi.

XI. Quis non Deum potiùs, quàm *Casum* agnoscat, in eo, quod
 Marineus refert, de Maria Petri Aragonum regis septimi vxore, quæ, antea sterilis, filium, quem tandem peperit, statim ad Ecclesiam misit, ante effigiem Virginis Mariæ, offerendum? Ingredebatur, cum infante, magna caterua aulicorum, eo ipso tempore, quo sacerdotes, qui matutinas preces cantabant (de aduentu, immo de ortu regij infantis ignari) incipiebant canere: *Te Deum laudamus*. Paulo post hinc tota pompa, ad aliam Ecclesiam, cum recens nato filio Regina, venit: vbi itidem sacerdotes, nihil minùs, quàm de tali hospite cogitantes, sub ipsum ingressum venientis turbæ, canere cœperunt: *Benedictus Dominus Deus Israel*. Omen hoc fuisse diuinitus missum, comprobauit rei euentus. Siquidem infans ille Iacobus appellatus, reliquos omnes virtute superauit; post etiam, ob res præclarissimè gestas, *Fortunatus* dictus est. Habermus fortè & nos plures *fortunatos*, si plures ad templum, eiusmodi tempore, quo talia solent cantari, venirent. Sed pauci tam citò se è lecto tollunt, ut matutinis precibus possint interesse. Et putant aliqui, *Te Deum laudamus* cantandum esse, si vel accedant ad preces Vespertinas.

XII. Per simili, sed infausto *casu*, cum pueri Kenelmi corpus Winchelcumbam veheretur, soror eius Quendrida, quæ eum, regnandi cupiditate, innocentem iusserat trucidari, ad illum Psalms locum peruenit: *Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi apud Dominum, & qui loquuntur mala aduersus animam meam*. Hæc dum, de fenestrâ, noua Michol, irridendo & ad psallentium lætitiâ inter turbam,

bandam, caneret, oculi, vi diuina, cauis veneficæ orbibus euulsi illum ipsum versum cruore notabilem fecerunt. Fuit autem & illud luculentum diuini iudicij testimonium; quòd, postquam Kenulphus Merciorum rex Kenelmum Quendridæ fororis fidei, fratrem ipsius, filium suum commendauit, eaque illum, per speciem venationis, in siluas eductum à satellite obruncatum, tanquam nouum Polydorum, inter fruteta sepultum, occultauit, Romæ columba, super altare S. Petri, membranam litteris Anglicanis exaratam deiecerit, in qua, ordine, & latrocinium, & locus sepulturae occisi Kenelmi detegebatur. Sic omnia fiunt palam, sed nihil minus latet, quàm homicidæ: & innocentia Casusq, Deusq, patrocinator.

De Gregorio Papa VII. refert Cæsar Baronius, eum fuisse patriam Soanensem, è Tusciæ ciuitate, natum humili loco, parente fabro (quod ignominia causa aduersarij illi obiecerunt, cùm tamen ipse Dei Filius fabri filius uoluerit dici) cum puer esset, lussitasse ad pedes patris ligna dolantis; atque tum ex reiectaneis segmentis, cum nesciret litteras, casu elementa illa formasse, ex quibus simul coniunctis illud Dauidicum exprimeretur oraculum: DOMINABITVR A MARI VSQVE AD MARE; quo significaretur (manum pueri ductante Numine) eius fore amplissimam in Mundo auctoritatem. *Hec cunabula eius, & quod in puero praesens est diuinitus signum*, ait Cardinalis. Vnà ergo fuit videre, in puero casum, & à Deo vaticinium; quod nequam credendum est, casu accidisse, sed consilio diuino. Quem admodum & illud, quod Gotfridus Viterbiensis de Conrado II. Romanorum Imperatore refert his verbis: *Cuano dux erat, summus inter Principes, sperans sine dubio Imperium obtinere: qui à ceteris principibus interrogatus: Quisnam ad imperium aptior uideretur? Respondit quasi derisorie, dicens: Nepos meus dux Conradus uidetur ad Imperium aptissimus. Credebat enim hoc impossibile, & propterea eum nominauit. Quo audito, uniuersi laudant eundem Conradum, & eligunt eum. Dux uero Cuano contra dixit. Sed tamen praeualuit electio uniuersorum.*

Addam, quod oculatus testis retulit, de Sartore quodam, qui iuuenis adhuc, in Austria, magistro suo 50. florenos subduxit, & cum illis abiens varias prouincias est peruagatus. donec & ipse Magistrum ageret, Abierunt à furti tempore 50. itidem anni. Ac-

H h cidit

XIII.

Baron. tom. 11. Annal. An. Christ. 1073. n. XVI.

Psal. 72.

Gotfr. Viterb. part. 17. Chronici.

XIV.

cidit ergo vt grandæuus, in foro obambulet, pueris in tabula
 nugas agentibus, cretæque, haud scitè, varias lineas ducentibus,
 per modum litterarum. Accedit senex sartor, bis utique puer,
 scripturæque omnis ignarus etiam ipse iocari pingeræque incipit;
 & ecce nescius, quid scriberet, eleganter in valua hæc verba exa-
 ravit: EGO SVM FVR. Quæ verba cum aliqui scholares
 pueri legere nossent, factus est repente clamor ingens iuuenilis
 turbæ sartorem FVREM FVREM proclantantis. Inde fama facta
 est, eum furem esse. Defertur res ad senatum, citatur reus, exami-
 natur, fatetur priscum crimen, suspenditur leue quidem, sed triste
 pondus. Ita ludendo se prodidit, prodendo crimen, in hac vita,
 luit, quod in alteram vitam dilatum, æternis ignibus nunquam
 satis expiasset. Scilicet duplex & diuersa est ratio hominibus ocu-
 los aperiendi, per secundos *Casus*, & per aduersos, vt se, & Deum
 nõrint. Olim Ionathas filius regis *extendit summitatem virgæ, quam
 habebat in manu, & intinxit in fauam mellis, & conuertit manum
 suam ad os suum, & illuminati sunt oculi eius.* Tobias autem felle pisi-
 cis visum recepit. His utiq; duplex modus illuminandorum homi-
 num significabatur. Alij melle beneficiorum, alij felle tribulatio-
 nis curantur, vt agnoscant eum, qui prosperitate potest homines
 regere, & aduersitate. *Cum prosperitas adest, inquit S. Chryso-
 stomus, tunc maxime tempus orationum est, lachrymarum, & compunctio-
 nis, & cautela. In tribulatione namq; ipsa tribulationum natura vel
 inuitos nos corripit, & modestos facit: ablato verò tali fræno, timen-
 dum, ne ad torporem declinemus: ne de nobis Psalmista dicat: Cum oc-
 cideret eos, quærebant eum, & reuertebantur, & diluculo
 veniebant ad eum.* Ita in vtrisque, prosperis &
 aduersis, *Casibus*, Deus domina-

TUR.